

Основна школа „Цана Марјановић“

Раља

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

за школске године: 2023/2024, 2024/2025, 2025/2026, 2026/2027.

Јун, 2023. године

Садржај

Школски програм	3
Циљеви школског програма.....	5
Наставни план основног образовања и васпитања и програми обавезних и изборних предмета	5
Програм допунске и додатне наставе.....	3
Програм културних активности школе.....	8
Програм школског спорта и спортских активности	9
Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања	10
Програм слободних активности ученика.....	13
Програм професионалне оријентације.....	14
Програм здравствене заштите.....	17
Програм социјалне заштите	18
Програм заштите животне средине	19
Програм сарадње са локалном самоуправом.....	20
Програм сарадње са породицом	22
Програм излета, екскурзија и наставе у природи	25
Програм рада школске библиотеке	27
Програм ученичких заједница (ученичког парламента)	28
Програм безбедности и здравља на раду	29

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Полазне основе Школског програма садржане су у:

1. Закону о основама система образовања и васпитања (Сл. Гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 - др. закони и 10/2019, 6/2020 и 129/21);
2. Закона о основном образовању и васпитању ("Сл. Гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 - др. закони и 10/2019, 6/2020 и 129/21)
3. Правилник о вредновању квалитета рада установе („Сл. Гласник РС" бр. 10/19)
4. Правилник о степену и врсти образовања наставника и стручних сарадника у основној школи („Сл. Гласник РС- Просветни Гласник" бр. 11/12, 15/13, 2/16, 10/16, 11/16, 2/17, 3/17, 13/18, 11/19, 2/20, 8/20, 16/20, 19/20, 3/21, 4/21, 17/21, 18/21, 11/22, 2/22, 5/22, 6/22, 10/22, 15/22, 16/22, 7/23)
5. Правилник о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника и васпитања у основној школи („Сл. Гласник РС- Просветни Гласник" бр. 2/92, 2/2000)
6. Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Сл. Гласник РС" бр. 34/2019, 59/2020, 81/2020)
7. Правилник о плану уџбеника („Сл. Гласник РС- Просветни Гласник" бр. 9/16, 10/16, 10/17, 11/19, 7/21)
8. Правилник о стандардима квалитета уџбеника и упутство о њиховој употреби („Сл. Гласник РС- Просветни Гласник" бр. 42/16, 45/18)
9. Правилник о Општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик („Сл. Гласник РС- Просветни Гласник" бр. 78/17)
10. Правилник о општим стандардима постигнућа- образовни стандарди за крај обавезног образовања („Сл. Гласник РС- Просветни Гласник" бр. 5/2010)
11. Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи („Сл. Гласник РС" бр. 30/19)
12. Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Сл. Гласник РС" бр. 80/18)
13. Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Сл. Гласник РС" бр. 46/2019)
14. Правилник о бављању друштвено- корисног, односно хуманитарног рада („Сл. Гласник РС" бр. 68/18)
15. Статуту ОШ, Цана Марјановић" Раља бр. 12/14 од 06.06.2022. године

16. Правилнику о организацији и раду библиотеке ОШ,, Цана Марјановић" Раља бр.57/12 од 01.06.2023. године

17. Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика у ОШ,, Цана Марјановић" Раља

18. Правилник о безбедности и здравља на раду у ОШ,, Цана Марјановић" Раља бр.443/3 од 10.08.2020.године

19. Правилник о поступању уставнове у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („СЛ.гласник РС" бр.65/2018)

20. Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у уставнови образовања и васпитања („ Сл.гласник РС" бр. 22/2016)

21. Правилник о протокулу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („ Сл.гласник РС" бр.46/2019 и 104/2020)

Школски програм

Правни основ за израду школског програма су: ЗАКОН О ОСНОВАМА СИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 - др.закони и 10/2019, 6/2020 и 129/21) – члан 61. и

ЗАКОН О ОСНОВНОМ ОБРАЗОВАЊУ И ВАСПИТАЊУ („Сл. Гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017, 10/2019, , 27/2018 – др.закон, 129/21) – члан 27 и члан 28.

Школски програм је документ на основу којег се остварује развојни план и укупан образовно-васпитни рад у школи.

Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира и реализује свој рад.

Школски програм се доноси на основу наставног плана и програма у складу са Законом. Поједини делови школског програма иновирају се у току његовог остваривања.Школа објављује школски програм у складу са Законом и општим актом школе.Школски програм се доноси за период од четири године, то јест од 2023.до 2027. године.

Циљеви школског програма

- Процена индивидуалног рада и напредовања сваког ученика
- Праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата
- Оријентација ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе

Наставни план основног образовања и васпитања и програми обавезних, изборних предмета и слободних наставних активности.

Називи и бројеви Службеног гласника у којима су планови и програми објављени:

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Сл. Гласник РС – Просветни гласник“ бр. 10/2017-1, 12/2018-1, 15/2018-1, 18/2018-1, 1/2019-18, 2/2020-1, 16/2022-1, 1/2023-79(исправка), 13/2023-455)

Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС – Просветни гласник“ бр. 10/2004, 1/2005, 3/2006, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 7/2010, 3/2011 – др.правилник, 7/2011 – др.правилници, 1/2013, 4/2013, 14/2013, 5/2014, 11/2014, 11/2016, 6/2017 и 12/2018).

Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС"- Просветни гласник бр. 16/18, 3/19, 5/21, 13/23)

Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовањ и васпитања („Сл.гласник РС"- Просветни гласник бр. 6/2019-6, 1/2020-1, 6/2020-1, 7/2022-1, 13/2023-457)

Правилник о наставном програму за четврти разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“ бр.3/2006, 15/2006, 2/2008, 3/2011 – др.правилник, 7/2011 – др.правилник, 1/2013, 11/2014, 11/2016 и 7/2017, 12/18-27)

Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања („ Сл.гласник РС" –Просветни гласник бр.11/2019, 6/2020, 7/2021, 1/2023, 13/2023)

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („ Сл.гласник РС"- Просветни гласник бр.15/2018, 18/2018, 3/2019, 3/2020, 6/2020, 17/2021, 16/2022 и 13/2023)

Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања („ Сл.Гласник РС"- Просветни гласник бр. 18/2018, 13/2023)

Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Сл. Гласник РС – Просветни гласник“ бр. 5/2019-61, 1/2020-60, 6/2020-99, 8/2020-597, 5/2021-4, 17/2021-42, 16/2022-2, 13/2023-460).

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Сл. Гласник РС – Просветни гласник“ бр. 11/2019-61, 2/2020/6, 6/2020-118, 5/2021-8, 17/2021-58, 16/2022-2, 13/2023-470)

Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима за основну школу (Сл.Гласник РС- Просветни гласник бр. 5/2001, 20/2004, 15/2005, 6/2008, 7/2008)

Програм допунске и додатне наставе

Додатна и допунска настава се организују на принципима диференцијације и индивидуализације наставног рада и не спроводе се нужно само с ученицима једног одељења.

Додатна настава је намењена ученицима који успешно овладавају садржајима у редовној настави и/или показују изразитије способности, склоности и интересовања за

одређене научне и уметничке дисциплине или подручја. Ученицима се пружа могућност проширивања и продубљивања знања, а истовремено и развој у складу с индивидуалним могућностима и потребама.

Допунска настава је намењена ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у савладавању градива и постизању задовољавајућих образовних резултата. Инструктивним радом се пружа помоћ ученицима да накнадно савладају оно што нису успели током редовне наставе.

Програм културних активности школе

Културне активности обухватају:

- прославу дана школе
- прославу почетка и краја школске године и завршетка основношколског образовања
- прославу школских и државних празника
- приредбе
- представе
- изложбе
- концерте
- такмичења и смотре
- посете установама културе
- заједничке активности школе и јединице локалне самоуправе и
- друге активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културном развоју окружења школе

Прославе школских и државних празника, почетка и краја школске године и завршетка основношколског образовања и васпитања за ученике организују се у школи или у договору са јединицом локалне самоуправе у установама из области културе и спорта.

Циљ је развијање свестране и креативне личности и спосособности за креативно изражавање.

Задаци

- Активности које се односе на сарадњу школе са локалном заједницом
- Сарадња са родитељима ученика
- Сарадња са институцијама културе

Програм школског спорта и спортских активности

Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру школског програма, реализује и програм школског спорта, којим су обухваћени сви ученици.

Школа је дужна да, у оквиру програма школског спорта, у сарадњи са јединицом локалне самоуправе, организује недељу школског спорта најмање једном у току полугодишта.

Програм недеље школског спорта обухвата спортско-рекреативне активности свих ученика, као и културно-уметничке манифестације на тему из области физичког и здравственог васпитања, у складу са планом и програмом наставе и учења.

Циљ школског спорта је да разноврсним активностима допринесе свестраном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком) и неговању сопственог здравља.

Задаци

- Развијање и практиковање здравог начина живота
- Развијање свести о важности сопственог здравља и безбедности
- Неговање и развој физичких способности
- Развијање социјалних вештина ученика, другарства, функционисања у тиму
- Подстицање ученика за самостално бављење спортом и спортским активностима

Трајање програма школског спорта и спортских активности је током целе школске године.

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања

У складу са међународним документом Конвенција о правима детета и документа који је усвојила Влада Републике Србије (Национални план акције за децу и Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања), Министарство просвете објавило је Посебни протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама. Посебним протоколом за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама детаљније се разрађује интерни поступак у ситуацијама сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања. Посебни протокол пружа и оквир за превентивне активности и води ка унапређењу стандарда за заштиту ученика. Посебни протокол је обавезујући за све који учествују у раду и животу васпитно-образовне установе и намењен је деци, ученицима, наставницима, директорима, стручним сарадницима, помоћном и административном особљу, родитељима/старатељима и представницима локалне заједнице.

Координатор програма заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програма превенције других облика ризичног понашања може бити дефектолог, школски педагог или наставник кога задужи наставничко веће.

На почетку школске године на нивоу школе за образује Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања и других облика ризичног понашања.

Сарадња и партнерство колектива школе са ширим окружењем (здравствене установе, полиција, Центар за социјални рад, Министарство просвете)

Циљ је подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад установе за препознавање насиља, злостављања и занемаривања.

Задаци

- Унапређење квалитета живота деце
- Стварање безбедне и подстицајне средине за ученике применом мера превенције и мера интервенције

- Дефинисање процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља
- Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања
- Спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама насиља и успостављање система ефикасне заштите деце у случајевима насиља
- Стално праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности програма заштите
- Ублажавање и отклањање последица насиља и реинтеграција детета у заједницу вршњака

Задужења ученика и запослених у школи на превенцији и заштити ученика од насиља, наркотика, занемаривања и других облика ризичног понашања:

Дежурни наставник

- Дежура у складу са распоредом
- Уочава и пријављује случај
- Покреће процес заштите детета (реагује одмах у случају насилног понашања) - обавештава одељењског старешину о случају
- Евидентира случај у књигу дежурства
- Сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља

Одељенски старешина

- Уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах
- Учествује у процесу заштите деце
- Разговара са учесницима насиља
- Информише родитеље и сарађује са њима
- Сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља
- Прати ефекте предузетих мера
- Евидентира случај и води документацију
- Комуницира са релевантним установама

Тим, психолог, педагог

- Укључују се кад се насиље налази на другом и трећем нивоу, или када се насиље са првог нивоа учестало понавља) - уочава случајеве насилног понашања- покреће процес заштите детета, реагује одмах
- Обавештава одељењског старешину и сарађује са њим
- Разговара са родитељима
- Пружа помоћ и подршку ученицима, наставницима
- Разматра случај (2 и 3. ниво) и осмишљава мере заштите
- Обавља консултације, предлаже заштитне мере, прати ефекте предизетих мера
- Сарађује са другим установама
- Евидентира случај

Помоћно – техничко особље

- Дежура по распореду
- Прекида насиље
- Уочава и пријављује случајеве насилног понашања

Ученици

- Уочавају случајеве насилног понашања
- Траже помоћ одраслих
- Пријављују одељењском старешини
- За теже случајеве консултују чланове школског Тима
- Учествоју у у мерама заштите

Трајање програма заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програма превенције других облика ризичног понашања је током целе школске године.

Програм слободних активности ученика

Слободне активности ученика су засноване на начелима слободног избора ученика и усмерене су на поштовање индивидуалних особности ученика и задовољавање њиховог интересовања и продуктивно коришћење слободног времена.

Слободне активности се тематски и садржајно могу груписати у научно-истраживачке, културно-уметничке, техничко-производне и спортске активности.

Основни организациони облици рада су секције, групе, клубови, кружоци, дружине, активи.

Школа посебну пажњу посвећује формирању музичке и драмске групе ученика, школског листа, фолклора и спортских секција.

Школа је обавезна да за ученике, у оквиру својих капацитета, бесплатно организује спортске секције.

Циљ слободних активности је да допринесу интелектуалном, социјалном и емоционалном развоју личности ученика као и испољавање талента и креативности ученика.

Задаци

- Јачање образовно – васпитне делатности школе
- Подстицање индивидуалних склоности и интересовања
- Обезбеђивање квалитетног провођења слободног времена
- Развијање талената
- Обогаћивање искустава
- Развијање и неговање другарства и пријатељства

Трајање програма слободних активности је током целе школске године.

Програм професионалне оријентације

Општи и трајни задатак школе јесте да постепено створи климу поверења у саму идеју професионалне оријентације младих. Професионална оријентација спада и сферу саветодавног васпитног рада са ученицима. Под утицајем школовања жеље и интересовања се могу проширивати и мењати.

У овој области веома је битно подручје слободних активности ученика. Добровољност опредељивања и слобода избора, као изазов практичног рада и предузетништва и испољавање способности дају сигнал за шта се то ученик опредељује.

Професионално оријентицање као процес сталног усклађивања жељеног и могућег личног и друштвеног интереса састоји се од: усклађивања способности, жеља и могућности појединаца, а са друге стране, природе посла, потребе заједнице и социјалних услова за развој способности, а све то у циљу познавања професионалних жеља, информисања, професионалног усмеривања, професионалне селекције и професионалног образовања.

Основни носиоци реализације професионалне оријентације у основној школи су координатор активности у професионалној оријентацији, школски педагог, одељенски старешина и предметни наставник. Задаци координатора активности у професионалној оријентацији (обавља школски педагог, наставник, кога задужи наставничко веће).

→Координатор програма професионалне оријентације може бити школски педагог или наставник кога задужи наставничко веће.

Циљ професионалне оријентације је да постигне што је могући већи степен усаглашености између личних жеља, стварних способности и потреба заједнице за кадровима.

Задаци

- Координација и организација службе и активности за професионално информисање и оријентицање

- Израда програма професионалне оријентације
- Анкетирање ученика у вези са професионалним интересовањима
- Сарадња са установама за професионалну оријентацију
- Праћење кретања ученика после полагања класификационог испита и њихово усмеравање око будућег занимања
- Упознавање ученика са светом рада, формирање ставова према раду
- Подстицање ученика на истраживање понашања према себи и раду
- Упознавање, праћење, подстицање развоја, индивидуалних карактеристика личности значајних за усмеравање професионалног развоја
- Оспособљавање ученика за планирање свог професионалног развоја
- Сарадња са породицом и њихово оспособљавање за пружање помоћи у професионалној оријентацији

Задаци координатора активности у професионалној оријентацији:

- Прегледање годишњих програма
- Подстицање рада осталих носиоца ове активности
- Иницирање предавања, разговора, посета, испитивање професионалних интересовања
- Рад са талентованим ученицима и оним који имају тешкоће
- Организовање усавршавања наставника и стручних сарадника за рад на професионалној оријентацији

Задаци школског педагога:

- Учешће у активностима које се организују ради професионалне оријентације
- Помоћ наставницима и разредним старешинама у избору метода рада за професионалну оријентацију
- Испитивање особина личности и интересовања ученика
- Организација рада са родитељима ради заједничког решавања професионалне оријентације

Задаци одељенског старешине:

- Израђује свој програм рада за професионалну оријентацију

- Прати развој ученика и особине личности
- Обавештава ученике о свету рада, систему образовања
- Сарадња са родитељима
- Прати професионална интересовања ученика
- Води документацију о праћењу развоја ученика

Задаци предметног наставника:

- Упознаје ученике са светом рада и занимањима повезаним са његовим предметом
- Уочава ученике са израженим способностима и интересовањима за наставни предмет
- Развија код ученика љубав према раду, радне навике
- Упознаје разредне старешине са запажањима

Обављање професионалног саветовања траје током целе школске године. У обављању професионалног саветовања истичу се две етапе:

Основно професионално саветовање – облик индивидуалног саветовања који се обавља са мањом групом у току ког се уче правила избора професије, дају информације о различитим професијама.

Продубљено информативно-професионално саветовање – проучавање склоности, интересовања, здравственог стања, физичког развоја, пажње, мишљења, спретности, успеха у учењу.

Програм здравствене заштите

Школа сарађује са здравственим установама у спровођењу здравствене заштите ученика, у складу са законом.

Циљ је да ученици овладају основним знањима, вештинама, ставовима и вредностима из области здравственог васпитања, кроз учење засновано на искуству. Учење садржаја здравственог васпитања подразумева превођење онога што знамо о здрављу у жељени начин понашања, уз препознавање правих животних вредности и подстицање оптималног развоја личности.

Задаци

- Развијање психички и физички здраве личности, одговорне према сопственом здрављу;
- Стварање позитивног односа и мотивације за здрав начин живљења
- Васпитавање ученика за рад и живот у здравој средини
- Стицање знања, умења, ставова и вредности у циљу очувања и унапређивања здравља
- Промовисање позитивних социјалних интеракција у циљу очувања здравља
- Подстицање сазнања о себи, свом телу и сопственим способностима
- Развијање психичких и моторних способности у складу са индивидуалним карактеристикама
- Мотивисање и оспособљавање ученика да буду активни учесници у очувању свог здравља
- Развијање истраживачких способности, критичког мишљења и креативности
- Проширивање знања о јединству и свеопштој повезаности процеса у природи укључивање породице на плану промовисања здравља и усвајања здравог начина живот
- Упознавање са најосновнијим елементима здравог начина живота

Трајање програма здравствене заштите је током целе школске године.

Програм социјалне заштите

Школа има обавезу за бригу о социјалној заштити деце и у складу са тим предвиђа циљ и задатке програма социјалне заштите. Програм социјалне заштите реализује се у сарадњи са Центром за социјални рад, кроз сарадњу школе са локалном самоуправом и кроз активности Црвеног крста.

Циљ програма социјалне заштите у школи је унапређивање социјалног и породичног статуса ученика како би се створили оптимални услови за раст, развој и напредовање ученика.

Задаци

- Развијање свести код ученика о солидарности, спремности да помогну другима и прихватање различитости
- Пружање помоћи ученицима са проблемима у понашању
- Пружање помоћи материјално угроженим ученицима
- Упознавање и праћење социјалних прилика ученика и помоћ за децу која живе у тешким условима
- Заједничке активности породице, школе, Центра за социјални рад и локалне самоуправе
- Упућивање родитеља на Центар за социјални рад за начине остварења права у домену социјалне заштите

Помоћ ученицима са одређеним социјалним проблемима се одвија током целе школске године кроз различите облике сарадње са породицом и Центром за социјални рад.

Програм заштите животне средине

Заштита животне средине обухвата активности усмерене на развој еколошке свести, као и очување природних ресурса. Очување природних ресурса обухвата и упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике. Школа доприноси заштити животне средине остваривањем програма заштите животне средине - локалним еколошким акцијама, заједничким активностима школе, родитеља, односно другог законског заступника и јединице локалне самоуправе у анализи стања животне средине и акција за заштиту животне средине у складу са законом.

Активности на заштити животне средине одвијаће се на нивоу школе, разреда и одељења. Такође је битно и да ученици кроз стицање знања о разним природним појавама схвате како се може угрозити животна средина, да развију свест о складном односу човека и природе, као и да изграде навике и културу понашања која ће допринети да они сами постану активни учесници у очувању животне средине.

Циљ је развијање еколошке свести, очување и заштита животне средине у школи и ширем окружењу.

Задаци

- Упознавање са значењем и потребом заштите животне средине
- Упознавање са улогом човека у очувању и заштити животне средине
- Развијање и неговање љубави према животном окружењу
- Неговање навике одржавања животне средине
- Стицање способности за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема
- Развијање образовања за заштиту животне средине
- Развијају здрав однос према себи и другима
- Препознају изворе загађивања и уочавају последице
- Развијање радозналости, активног учествовања и одговорности

Трајање програма заштите животне средине је током целе школске године.

Програм сарадње са локалном самоуправом

Ученици због којих школа и постоји, и наставници, као основни реализатори свих школских активности, део су локалне и шире друштвене средине.

Сараднични односи између школе, њеног окружења и локалне самоуправе, да би се развијали потребно је обезбедити проток информација у свим правцима и консултативни процес којим се обезбеђује усаглашавање циљева школског рада и уважавање потреба и могућности у креирању и реализацији школског програма. Размена информација и мишљења је први корак у развијању сарадничких односа.

Односи између појединих чланова школског колектива и група које они формирају су рефлексија стања на ширем друштвеном плану, тако да неразвијеност сарадничких односа унутар школског колектива и партнерства, праћена је неразвијеношћу сарадње између школе и њеног окружења.

Уколико се школа жели развијати као контекстуални оквир индивидуалног развоја (професионалног и личног развоја наставника и пре свега подстицања ученичких потенцијала) морају се у конципирању њеног деловања уважати утицаји којима су чланови школског колектива изложени ван школе, сва искуства која они стичу ван школе.

Школски колектив је само део (основни) школске заједнице, који наглашава сложеност социјалног система школе и разлике између појединаца који су директно укључени у рад и живот школе и појединаца и институција који делују ван школе али су заинтересовани за све што се у њој дешава. Чланове школске заједнице можемо разврстати у три категорије:

1. Чланови школског колектива: ученици, наставници, стручни сарадници, управа школе и административно особље, техничко особље.
2. Појединци, институције из локалне заједнице – родитељи, друге васпитно – образовне институције у локалној средини, институције културе, здравства, спорта и органи локалне самоуправе.

3. Појединци, институције, интересне групе у ширем друштвеном окружењу – просветне власти, друштвене и политичке организације, дечије и омладинске организације, црква, невладине организације које се баве проблематиком васпитања и образовања.

Прва категорија која је наведена је и најзначајнија јер њу чине појединци директно укључени у наставни процес и школски рад, међутим, њихова активност и резултати њиховог рада зависе од деловања других двеју категорија.

Циљ

Повезивање школе са ширим окружењем, локалном самоуправом, успостављање сарадничких и партнерских односа унутар колектива и контекстуални оквир индивидуалног развоја ученика.

Задаци

- Кооперативно деловање школе и других друштвених институција које остварују васпитно – образовну функцију, ради комплементарности деловања и размене добара
- Координација активности свих учесника процеса одлучивања и носилаца надлежности и власништва у васпитно – образовној делатности
- Интеграција школе у заједницу чиме она постаје компонента система учења и људског развоја на ширем друштвеном плану

Трајање програма сарадње са локалном самоуправом је континуирано, током целе школске године.

Програм сарадње са породицом

Породица и школа су два основна фактора васпитања. Карактеришу их дуготрајност, перманентност, јак интензитет, одговорност, а породицу посебно емоционалност и лична мотивисаност. То су две институције које су заједнички заинтересоване за учеников развој и напредак.

Савремени садржај сарадње:

→ саветовање → заједничко решавање проблема → мотивисање за учење

Програмом сарадње са породицом, школа дефинише области, садржај и облике сарадње са родитељима, односно другим законским заступницима деце и ученика, који обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне, и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, са циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја. Програм сарадње са породицом обухвата и организацију отвореног дана школе сваког месеца, када родитељи, односно други законски заступници могу да присуствују образовно-васпитном раду.

Ради праћења успешности програма сарадње са породицом, школа, на крају сваког полугодишта, организује анкетање родитеља, односно другог законског заступника, у погледу њиховог мишљења о сарадњи школе и породице. Мишљење родитеља, односно другог законског заступника, добијено као резултат анкетања, узима се у обзир у поступку вредновања квалитета рада школе.

Бројна истраживања показују да је друштво више заинтересовано за образовне задатке школе, док су родитељи више оријентисани на васпитне задатке школе.

Циљ сарадње породице и школе је да прати и проучава развој ученика, педагошко психолошке промене у васпитно – образовном раду и да у том циљу сарађују и да раде на отклањању уочених недостатака у развоју ученика.

Задаци

- Помоћ родитељима чија деца имају проблеме у учењу, развоју и понашању
- Испитивање интересовања и могућности родитеља за укључивање у поједине облике рада школе
- Сарадња са родитељима надарене десе
- Сарадња са родитељима чија деца раде по индивидуално образовном плану
- Оспособљавање родитеља за пружање помоћи деци у подстицању и усмеравању њиховог професионалног развоја
- Педагошко – психолошко образовање родитеља
- Помоћ одељенским старешинама у сарадњи родитеља са породицом
- Пружање помоћи у осмишљавању слободног времена деце

Облици сарадње породице и школе:

-међусобно упознавање

-информисање

-саветовање

-заједничко решавање проблема

-ангажовање родитеља на решавању проблема школе

Усмено: индивидуални разговори, групни разговори, родитељски састанци, педагошке инструкције родитељима, предавања за родитеље, саветовалишта.

Писмено: штампани позиви за родитељске састанке, позив за разговор, писане информације (о екскурзији на пример), писмено извештавање (опомене, изостанци), службено писмо због изостајања.

Школским програмом је предвиђено да сви облици сарадње породице и школе трају током целе школске године и према потреби.

Предности породице/школе у васпитању деце

П	←	основно и природно социјално окружење	
О	←	емоционалност у односима	Ш
Р		знање, системско, образовање →	К
О	←	заједничко дружење	О
Д		организованост учења →	Л
И	←	блискост, поверење, лични примери, орговорност за развој детета	А
Ц	←	целовитост бриге о здрављу и слично	
А	←	одговорност за развој детета	

Програм излета, екскурзија и наставе у природи

Школа може да планира и организује излете, екскурзије и наставу у природи, на начин и под условима утврђеним планом и програмом наставе и учења. Програм релација и начина реализације излета, екскурзија и наставе у природи саставни је део школског програма и годишњег плана рада школе. Носиоци припрема, организације и извођења екскурзија су директор школе и одељенске старешине.

Циљ

Циљ ваншколских образовно-васпитних активности – излета, екскурзија и наставе у природи су проширивање и продубљивање знања ученика и подстицање физичко – здравственог и емоционално- социјалног развоја.

Задаци

- Упознавање природне и друштвене средине
- Упознавање културно-историјских локалитета и духовног наслеђа
- Упознавање богатства биљног и животињског света Србије и наглашавање потреба за личним ангажовањем на њиховом очувању
- Продубљивање основних знања о начину живота, култури и развијању међусобне толеранције
- Проучавање објеката и феномена у природи и уочавање узрочно последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима, стицање нових сазнања,
- Подстицање истраживачког духа кроз различите начине и облике истраживања (белешке, интервјуи, упитници са личностима представницима посећених културних знаменитости и институција)
- Реализација пројектне наставе (предузетништво и међупредметне компетенције)

Школским програмом се предвиђа **екскурзија** за ученике **I-IV разреда** у трајању од једног дана, за ученике **V и VI** у трајању од једног дана, **VII и VIII разреда** у трајању од два дана.

За ученике од **I-IV** разреда предвиђа се **настава у природи** у трајању од седам до десет дана.

Програм рада школске библиотеке

Школска библиотека је место библиотечно-информационе, васпитно образовне и културне активности школе. У школској библиотеци прикупља се, обрађује и ученицима, наставницима и стручним сарадницима даје на коришћење библиотечно-информациона грађа (књиге, серијске публикације и др.) и извори. Библиотека је дужна да у свом фонду прикупља уџбенике и друга наставна средства намењена ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и стручну литературу за наставнике и стручне сараднике.

Школска библиотека пружа подршку образовном процесу, а усмерена је и на самообразовање и читање у слободном времену. Библиотечке услуге за ученике треба развијати у општем контексту библиотечких услуга и у сарадњи са другим институцијама.

Циљ је задовољавање културних и информационих потреба ученика и овладавање вештинама потребним за учење.

Задаци

- Развијање навике читања и коришћења библиотечких услуга
- Оспособљавање ученика да користе информације у свим облицима и на свим медијима
- Овладавање вештинама потребним за учење у току целог живота

Програм ученичких заједница (ученичког парламента)

У школи могу да се формирају следеће ученичке заједнице: одељенски, разредни и школски колективи (одељенска заједница, разредна заједница и заједница ученика школе).

Ученичка тела, органи, удружења представљају облик удруживања ученика у школи.

Ученички парламент представља репрезентативно тело ученика (у седмом и осмом разреду основне школе) чије је оснивање слободно и законом загарантовано а омогућава заступање интереса свих ученика у школи и њихово суделовање у процесу доношења одлука.

Ученички парламент на крају сваке школске године доставља извештај о свом раду школском одбору и савету родитеља школе.

Циљ је унапређивање права и интереса ученика у школи као и њиховог активнијег учешћа у животу школске заједнице.

Задаци

- Самоорганизовање ученика
- Остваривање плана и програма васпитно – образовног рада
- Активно укључивање у целокупан рад и живот школе

Програм безбедности и здравља на раду

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља, односно других законских заступника и јединице локалне самоуправе.

Циљ је развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

Задаци

- Стварање безбедне средине за све учеснике васпитно - образовног процеса
- Сарадња школе са свим институцијама у ширем окружењу које доприносе безбедности и здравља на раду
- Освешћивање и упознавање са начинима реаговања у случају ситуација које представљају потенцијалну опасност.

Трајања програма и безбедности и здравља на раду је током школске године.